

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyitlatter sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

Az igazi antidotum.

Szatmár, 1913. februárius 25.

(+) A szükségletekről beszélni könnyebb, mint azoknak megvalósítási módját megtalálni.

Mikor Milanót végigpusztította a pestis, mindenki érezte a pusztulás szorongását, de orvosságot nyújtani senki sem tudott.

A „fekete halál“ lélekvesztő kasszája most is föltűnt; arat a katholicismus ritkuló soraiban. Am az antidotum, a melyet használt eddig az ólombetűk mindennapos mérgezése ellen a szervezkedő katholicus-ság, itt sem volt igazi orvosság, mert elégtelennek bizonyult. Az egyesületi élet, a társadalmi és vallásos szövetezések csak a kevés, meg nem fertőzött rétegek megóvására szorítkozhattak, de magát a halálos betegséget meg nem szüntették, sőt korlátozni sem tudták.

Ezt az országos nagygyűlések évről-évre hangosabban állapították meg.

De mást is. Az igazi orvosságot. Esztendőök óta a legfontosabb jelszó — maga az egyház feje adta

ki — a hatalmas katolikus sajtó.

Hogy ezt megteremteni óriási pénzen kívül csak úgy lehet, ha előbb a vidék helyenkint megalkotja a maga katolikus napilapját és ezzel toboroz olvasókat az egész országban és nevel iskolájában arra termelt írókat az országos kath. sajtó számára — ez is tudott dolog.

Am ezt az egyházmegyénként szükséges napisajtót valósággá tenni mint lehet: a kérdésből ez illet és érdekelhet bennünket legjobban.

Egy vidéki, szinten álló, 8—10 oldal terjedelmű napilap — számonként átlag 100 koronával — egy évben 30.000 koronába kerül.

Katolikus lap nemesak most, hanem még nagyon sokáig, jövedelméből fönn nem tartható. Ha még „Az Est“ is három első évében nagy deficizzel dolgozott, mennyivel inkább egy katolikus sajtóorganum. Egy ilyen egyházmegyei napilap hirdetésekéből és előfizetésekéből évenként 16—18.000 koronát jövedelmez. Fönmarad még évenként 12—14.000 korona hiány.

Ennyit esztendőről esztendőre egyesek állandó áldozatkészségéből

pótolni nemesak valószínűtlennek, de károsnak is tartanók.

Másunnan kell ezt előteremteni. Oly jövedelmi forrást kell megnyitni, a mely könnyen és biztosan fődözi ezt az évi jelentős ráfizetést.

Minden egyházmegye a maga nagyszámu papságával, nevelőintézeteivel és iskoláival két üzletágot fényes jövedelemről biztosít: a nyomdát és főképen a könyvkereskedést.

Ez a kettő az a biztos pénzforrás, a melyet minden egyházmegye a legkisebb áldozathozatal nélkül létesíthet, s a melynek jelentős jövedelméből egész bizonyossággal elő tudja teremteni azt az évenként szükséges 14.000 koronát napisajtója számára.

A mi egyházmegyénk pedig e kettőn kívül még más jövedelmi forrásokat is teremthet s azok létrehozásával egyszerre megindítható volna az a napilap, a mely már eminens és a legégetőbb szükségletünk.

Nem megfontolatlanul dobjuk oda ezt a határozott állítást.

Bizonyítani fogjuk.

Lelkem, kis levél . . .

(Küldöm a Boldogság után.)

— MAGYAR BÁLINT. —

Siess utána, lelkem, kis levél! . . .

A neve titok, mint az angyalé.
A szeme tűz, láng, izzólüzü dél . . .
Siess utána, lelkem, kis levél!

És az alakja, mint könnyű madár,
A szava csengő, mint közepes ér . . .
Siess utána, lelkem, kis levél!

És arca színe, mint a hajnalé,
Ruhája hóval hullatott fehér . . .
Siess utána, lelkem, kis levél!

Kiért a föld is repedez, kiált
És porlad a szív és izzik a vér:
Siess utána, lelkem, kis levél!

Ki harmatsöpp a száraz levelen,
S a koporsókon a szin, meg a fény:
Siess utána, lelkem, kis levél!

Aki az erő minden más felett
S a fönmaradás az évek felén:
Siess utána, lelkem, kis levél!

Aki egymaga minden álmodás
És minden öröm és minden érény!
Siess utána, lelkem, kis levél!

Kit ezer világ üldöz, hajt, keres,
És mégis áll és senkitől se fél:
Siess utána, lelkem, kis levél!

Átkozzon érte bün vagy büntudat
— Nem lehet bünös, aki szentnek él:
Siess utána, lelkem, kis levél!

Hol könnytől súlyos szemeim elől
Pihenni gyorsan, titokba' letér.
És andalog a gyémánt-delelőn:

Ott keblébe rejt kedves-epedőn
Ott megtalálni könnyű, csak ne félj! . . .
Siess utána, lelkem, kis levél!!

„A pártütők.“

Ita és a szatmári színházban február 1-jén tartott ifjusági előadáson fölolvasta: **Gazdag Lajos.**

Hajnalfi kereskedő félrevonulván az üzlettől, testvére gyermekeit magához veszi s falusi birtokára vonul. És ott ugyanugy él, mint a *Claren* hőse, azzal a külömbséggel, hogy Hajnalfi rajong a színészetért. Ezt a tulajdonságát jól ismervén testvére gyermekei, nevenapján azzal akarják meglepni, hogy Schiller *Ármány és szerelem* című darabját adják elő. Hogy elég szereplőre tegyenek szert, megírják a városban élő barátaiknak, hogy vegyenek részt tervükben. Azok résztvevésüket levélben ígérik meg. Levelük hangja ép oly tréfás hangú és ép úgy az

Ármány és szerelem-re van benne több célzás téve, miként azt már a *Claren* novellájában láttuk.

A pártütők ben lévő levél is azzal kezdődik, hogy mihelyt beesteledik, kocsi alá ülnek és kimennek a falusi barátjaikhoz, majd így folytatják: „Ha a dolog jól elsül, és a major Lujzával a mérget szerencsésen megitta, tehát vigan töltsük az estét. A praesidentet megragadtam. Nem akart ugyan oly későn jöni, de szép szavakkal reávettem; ő csak legyen közöttünk, majd elfelejti gondját. A marsall Kalb mediciniroz ugyan, de a pisztolyt mégis mellének szegezem. Az öreg muzsikusknak készits jó bort, hogy elfelejtse leánya halálát . . .“

Ez a levél a kupaktanács kezébe kerül, egyrésztől a levél küldőit, másrésztől Hajnalfiakat fogják el s viszik a község házára, ahol Körmösdy táblabíró őket vallatni kezdi. Itt azután, amiképpen az *Claren* novellájában történik, megmagyarázzák, hogy színi előadást akartak tartani s a levélben előforduló nevek a Schiller darabjában szereplő személyek nevei, s hogy ezeket a neveket ők tréfásan vonatkoztatták egymásra. Erre megértik a valót s a honmentő kupaktanács hosszú orral kénytelen távozni.

A tárgyat tehát idegenből vette. Ez azonban nem hiba. A kérdés csupán az, hogyan tudta azt ezéllának megfelelően átídomítani. Mert a világirodalom arra tanít, hogy a legnagyobb írók tárgyukat sokszor idegenből veszik. Így tesznek a történeti drámák írói, így tett sokszor *Shakespeare* és

Ne felejtjük el, hogy a liberálisok, szabadkőművesek és szociáldemokraták tolvajnyelvén „a klerikalizmus“ a kath. vallást, vagyis a kath. egyházat jelenti. Ha valakit klerikalis-nak mondanak, ugyanazon tolvajnyelv szerint annyit tesz, hogy az illető hü és derék katolikus ember. Találón mondja valaki: A „klerikalizmus“ okos, ravasz emberek találmanya, hogy az ostobák felüljenek neki.

A szegényügy.

A szegényügy Szatmáron csakugyan szegény ügy. Polgármester és tanács tanács-talanul állanak vele szemben. Közgyűlésen, ahol komoly határozatokat várunk, amolyan magyaros negédeességgel könnyitenek szorongó lelkiükön:

— Nagy a feje; busuljon az állam felette.

Már engedelmet kérek, a mi szegényeink első sorban reánk tartoznak. Ha megvan a módunk, hogy rajtuk segítsünk, a kérdés rendezését ne akasszák az állam nyakába, amely csak úgy görnyed a magas politika terhei alatt.

A szegényügy rendezése szociális feladat, amelyet a mi szűkebb körünkben is meg lehet, sőt meg is kell oldanunk. Hiszen minket szomorít a segítségre szorultak szenvedő arca, hozzánk hangzanak fel esdekléseik, bennünket állítanak meg utunkban az alamizsnáért kinyújtott reszkető karok. Nem csupán az altruizmus, hanem a helyes önszeretet is megkívánja, hogy távolítsuk el a nyomor képét közeliünkől, azáltal hogy rajta segítünk és szüntessük meg városunknak azt a hamis külszínét, hogy tizedrésze utszéli koldusokból áll.

De a segítséget az igazi szegények kipuhatólásán kell kezdeni, mert a mai állapot fentartása mellett Szatmár az élelmes koldusok Eldorádója lesz, míg a szerény és tisztességes szegények éhen halhatnak benne.

Másképen fest a nyomor képe a Deák-téren és környékén és másképp a perifériákon. Aki ott hétrét görnyedve kunyorál a délelőtti órákban, az itt polgári megelégedéssel ballag haza, kosarában fehér cipóval, peccenyéhez való hullal és egyéb földi jókkal, hogy otthonában a saját fajtája között egy orgiává fejlődhet pálinka-szoaréának vesse meg az ágát. Amely nő ott óvatosan besurranva könyvek között esdi ki valamelyik főrangú jövevőtől a bankót, az itt mint kalapos nagy-

sága tisztos társaságban... Hogy is mondják? Adja a bankot.

Innen van, hogy Szatmáron az alamizsnán eltartott nép nem társadalomellenes. Hogy is volna az?

Hiszen ránézve szűkebb társadalmunk jobban berendezve nem is lehetne. A holnappal nem törődve gond és munka nélkül élheti le napjait; meggömbölyödhetik és pocakot ereszthet.

De a méltatlanok kielégítése mellett annál erőteljesebben hangzik fel a közlekiismeret szava:

— Miért nem segítünk a valódi szegényeken? Miért nem szabadítjuk meg a végső kétségbeeséstől a tisztességes de szerény szegényeket? Miért nem juttatjuk munkához azokat, akik inkább éhen halnak, semmint kolduljanak? Hiszen a magyar elme találékony a nemzet tagjainak megmentése körül! Már van egy rokon intézményünk, az elhagyott gyermekek gondozása, amely olyan tökéletes, hogy az egész világ szociológusai Magyarországra jönnek tanulmányozni annak áldásos intézkedéseit és kézzel fogható eredményeit. Nem lehetne-e annak az eszméit átültetni erre a parallel mezőre is?

Mint ahogy mindig könnyebb valami negatívumot megállapítani, mint pozitív intézkedéseket életbe léptetni: a közgyűlés is kimondta, hogy a szegényházak intézménye nem célravezető.

Tekintve a magyar ember szabadságszeretetét, irtózását minden szabályozott életrend iránt egészen természetes.

Fogadni mernék, hogy az öreg Tamás, a közismert volt talyigás, aki hetven éves koráig becsülettel kereste meg kenyerét, most rögtön otthagyná az öregápoló intézetet és nyolezvan év terhével a vállán ismét felvenné az étellel a küzdelmet, ha eltíltanák attól, hogy szabadon röhassa végig azokat az utcákat, amelyekben egykor hol fakó hol pejlóván a tömegből hősileg kiemelkedve végigkocogott.

De nekünk nem negatív megállapítások kellene, hanem pozitív intézkedések vagy legalább is ilyenek létrejöttét előző komoly javaslatok. És merem állítani, hogy nemesebb feladattal a helyi sajtó nem is foglalkozhatnék, mint ezek megvitatásával. Különösen áll ez a Heti Szemlére, mely bevallott jellege szerint keresztény ujság, s a közhit papi organumnak tartja.

Tudom, hogy a közigazgatás vezérembereit mi tartja vissza a szegényügy rende-

zésétől. Arra a paragrafus-erdőre gondolnak, melybe a szabályrendeletet öltöztetniük kellene. Visszaretenti őket törvényeink hiányossága, melyeknek a szociális terhek méltányos és igazságos elosztásáról főbb vonásokban már a szabályrendeletet megelőzőleg kellene intézkedniük.

De ez nem lehet a rendezés akadály. Mert a törvény anélkül is ritkán tökéletes. Hányszor kell rajta vagy novelláris uton, vagy rendeletekkel segíteni?

Nézetem szerint a szegényügy rendezése a társadalomtól a következő feladatok megoldását kívánja:

I. A segélyező erők öntudatos együttműködését.

II. Munkakalmak megteremtését.

III. Dologházak felállítását.

IV. Egy szegény-gyámi hivatal.

Ez a négy oly szoros kapcsolatban van egymással, hogy egymástól el nem választható s egyiknek a működése a másik nélkül csakis félszegeredményeket hozhat létre.

Előrebocsátom, hogy a szegényeket meghagynám hozzátartozóik körében s csak akkor biznám őket másokra, ha ezt súlyos okok kívánják, és mindkét esetben főntartóiknak juttatnám a segélyt. Mert alig van olyan gyenge és nyomorék ember, aki valamely családban vagy háztartásban hasznos szolgálatokat ne volna képes teljesíteni és épen azért némely helyen a kapott pénz fejében ne tűrnék meg, el a házukban.

Lássuk már most a segítő-akció tényezőit egyenkint.

I. A segélyező erők öntudatos együttműködése. Mindenki tudja, hogy alig van Magyarországnak olyan városa, amelyben annyi alamizsna jutna szegényeknek, mint itt Szatmáron. A törvényhatóság, a püspök, káptalan, Szent Antal perselye, nőgyeget, a különböző felekezetek egyházai nemes versenyre kelnek egymással, hogy gyámolítsák a szegényeket. Vegyük még ehhez azon nagyobb házakat, melyekben egész sereg részeseül az ingyenebéd jótéteményében. Csahogy mind ez a jótékonyaság rendszertelenül, szétforgácsolódva oszlik el. Rossz értelemben teljedik be az Üdvözítő szava, hogy nem tudja a balkéz, mit csinál a jobb. Így aztán valóban szemesé lesz az alamizsna, az éhletlen pedig kiszorul az utcára, vagy pedig martaléka lesz a lassu éhhalálnak.

Nem lehetne-e a jótékonyaságot szervezni, hogy valamennyi erő egymást megértve összeműködjék?

Schiller is, akiket Kisfaludy Károly is olvasott és szeretett. Különben is abban a korban szokásban volt az átdolgozás a mai fordítás helyett. Kisfaludy Károly tehát csupán a rendes szokásnak engedett, amidőn *A pártütők* tárgyát idegenből vette.

Sokkal fontosabb azonban megállapítanunk azt, hogy Claurennek ezt a novelláját céljának megfelelően tudta jelenetezni, sőt sokkal kerekdedebb mesejüvé tette. Nála a színi előadás nem a városban történik, hanem Hajnalfi házában. Így a cselekmény egységesebb s egyszersmind megokoltabb is lesz a Hajnalfi színészet iránt való szeretete miatt. Claurenél a színi előadás csak betétféle, amely lazán függ össze az egészszel, ellenben *A pártütők*-ben ez lesz az egészszet mozgó főcselekmény, amelyet Hajnalfi személye jól megmagyaráz. Az is egészen természetes, hogy Kisfaludy Károlyban ez a tárgy egészen más érzelmeket keltett, mint Claurenben. A Clauren parasztjai természetesen német jelleműek, de a Kisfaludy Károly darabjában már magyar parasztok jelennek meg, úgy, ahogyan azok Kisfaludy Károly korának magyarnemes szemüvegén át nézve éltek a középosztály előtt. Mert Kisfaludy Károly idejében a költészeti ágak közül a líra már befogadta ugyan némileg a népies líra egyes elemeit, de azért az epikai és a drámai költészetben a népet nem volt divat komolyan szerepeltetni. Így volt ez a németeknél is. Ezért még ha át is vette volna Kisfaludy Károly teljesen Claurennek ebbeli felfogását, akkor sem vált volna idegenszerűvé. Tehát ha Kisfaludy Károly is nevétséges színben látja a népet, csak kora felfogását vitte szin-

padra. Nem rajta mult tehát, hogy nem írta meg az első népszínművet, mivel ahhoz nem a tehetsége hiányzott, hanem a kor volt olyan, amely még nem teremthetett népszínművet. Ehhez nem kevesebb volt szükséges, mint a mult század negyvenes éveinek mindenben a népies felé való hajlása.

Kisfaludy Károly tehát kora felfogását adja, amidőn még a nevétséget is tulozva hozza színre a népet és belőle valóóságos karrikaturákat alkot. Ez a felfogás azonban akkor a való színébe öltözöttnek látszik, mert Gaal György azt kérdi tőle, nem fél járni az utcán a Körmösdy-féle táblalabirók miatt. Kisfaludy Károly is említi, hogy egyéb, más vigjátékaiban alkotott karrikaturái miatt sok megtámadtatásnak volt kitéve. Akkor ezekről a bohózszerűen megrajzolt alakokról azt hitték, hogy valóban élő személyek, ma azonban már jól tudjuk, hogy népünk legkevésbé sem oly együgyű, mint *A pártütők*-ben. De azért nem kell azt hinnünk, hogy Kisfaludy Károly szatirizál, csak azt, hogy nevéttetni akar. Így a kántor, a kisbíró, az öreg bíró és a falu tanácsa csupán jól megrajzolt karrikaturái saját típusaiknak.

Kisfaludy Károly előtt csupán egy czél lebegett: hogy mulattasson. Másra nem gondolt. Ezért van aztán, hogy darabjaiban nincs is tulajdonképeni főhős. Mert pl. *A pártütők*-ben senki sem mondható még csak fontosabb személynek sem.

Ezek után az a kérdés merül fel: mi hát a Kisfaludy Károly érdeme, ha tárgyát idegenből vette; ha alakjai minden jóízű humor mellett is inkább karrikaturák, mint-

sem valódi jellemek; ha darabjának nincs is valódi hőse?

Mindezekre azt kell felelnünk, hogy *A pártütők* értéke nem is esztétikai, hanem irodalomtörténeti érdekességében rejlik. Mert irodalomtörténetünknek nem csak az esztétikailag becses, hanem a historailag fontos darabokat is kell fejtegetnie.

Fontos darab *A pártütők* mint az első népies dráma, amelyben azonban a nép csupán komikus elemként szerepel; érdekes ez a darab, Kisfaludy Károlynak, a *vigjáték atyjá*-nak második vigjátéka; és végre megemléstésre méltó, mint a markánsan megrajzolt karrikaturák tárháza.

Összegezve az egészet mondhatjuk, hogy *A pártütők* irodalomtörténetileg fontos darab, amelyet német eredeti után irt ugyan, de azt céljának megfelelően annyira átalakította, hogy az utánzás vádjára szóba sem jöhet már csak azért sem, mivel azt sokkal drámaibbá és kerekébbé tette; sőt nála a tárgy teljesen magyarrá vált. Legnagyobb érdekessége azonban az, hogy ebben a darabban kerül színpadra a nép, s így a joggal mondhatjuk, hogy megvannak benne a későbbi népszínmű elemei, habár a népek szereplése benne nem is fedi a valót s jellemzése egyoldalú. De kiindulásnak azért nagyon is jó.

A darab maga tehát nem örökéletű, csak historailag fontos. Azért ha a nemzet drámairodalmát egy életerős férfiúnak képzeljük, *A pártütők*et mindig úgy kell néznünk, mint mikor egy nagyjelentőségű ember gyermekkori arczképét vizsgáljuk: *kíváncsisággal*.

(Vége.)

Természetesen ide vezér is kellene, aki az irányítást adná.

En ilyennek csakis a törvényhatóságot tekinthetem, mert egyedül az rendelkezik a szükséges szervekkel, hogy a szegénységet, annak mértékét és a segélyre való jogosultságot megállapítsa.

Nem úgy értem a vezériséget, hogy a város a többi jótévközi segélypénzeit magához ragadja, vagy pedig, hogy velők rendelkezék, hanem úgy hogy az időnkint tartandó gyűlésen a jótévközi tényezők delegátusai bepillantást nyerjenek a város és egymás segélyező akciójának tervezetbe, a kérelmezők felől felvilágosítást kapjanak s aszerint szabják meg a saját jótévközségük mértékét az egyesekkel szemben. Így lehet elejét venni a becsapásnak is, aminek a magánadakozók annyiszor áldozatai.

II. *Munkaközpontok megteremtése.* Munkaközvetítésnek is lehet nevezni. Erre föltétlenül szükség van, hogy egyrészt, aki magában erőt érez, becsületes munkájával keressen meg kenyerét, másrészt hogy akik munkakerülésből folyamodnak a jótévközséghez, a munkaközvetítőkhöz utasítsanak. A mindkét részről beérkező ajánlatokat a városi hatóságnak kellene nyilvántartania.

III. *Dolgozók felállításai.* Tudomásom szerint Budapesten is vannak ilyenek. Célzerű volna ezek szervezetét tanulmányozni.

IV. *Szegény-gyámi hivatal felállításai.* Ez volna a lelke a segélyező akciónak. De nem hivatalnok sereget értek alatta, melynek főntartása nagy terhet róna a városra, hanem egy-két tisztviselő vezetése alatt az önkéntes vállalkozók lelkes kis csapatát, mely hajlandó önzetlenül dolgozni szűkölködő felebarátaiért. Volna közöttük ügyvéd, aki a szegények érdekét védné azok ellen, akiknek a családi állás jogezimén kötelességük volna hozzátartozóikról gondoskodni. Volnának emberbarátok, akik a szegényeket utczánként meglátogatnák, hogy állapotuk felől tapasztalatot szerezzenek és a segélyosztóknak információt nyújtsanak.

De mikor így a saját szegényeinkről gondoskodnánk, egyuttal szigorú rendőri intézkedéseket kellene tenni, hogy oly elemek, melyekről nyilvánvaló, hogy terhére lesznek a közönségnek, ne borítsák el özönnel a várost. *Bagossy Bertalan.*

A jezsuita-törvény eltörlése. Régi szegényfoltja volt a régi törvénykönyvnek az a kivételes törvény, amely jezsuita-törvény név alatt volt ismeretes. Ez a törvény 1872 július 4-én keletkezett, tehát akkor, amikor egyrészt a német-francia háború, illetőleg a spanyol diadal szédítő mámorra, másrészt a spanyol állam megsemmisítése a gyűlölködő német politikának alkalmat adott arra, hogy telhetetlen göggyében a német katolicizmust meggyalázza. E törvény lehetetlenné akarta tenni a jezsuitasági atyák működését, azért az emberi jogok ellenére durva brutalitással úgy intézkedett, hogy a külföldi jezsuitákat, mint veszedelmes elemeket, Németországból kitoloncoltatta, a német származású jezsuitasági atyák működését pedig igazságtalan korlátozással iparkodott megbénítani. De aminek a gyűlölet és nem az igazság a szülő-oka, nem maradhat az hosszú életű. Most azután győzött az igazság. A német katolikusok szívós küzdelmének végre megvan a kívánt sikere. Ugyanis a centrum-párt, amely a német birodalmi gyűlésen a német katolicizmust képviseli, a múlt héten leszavazta a kormányt és határozatilag kimondotta, hogy az 1872. júl. 4-i törvény megszűnik és hogy ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe. Nem az első diadala ez a német centrum-pártnak, amely pompás szervezetével olyan hatalmas sullyal képviseli a birodalmi gyűlésen a német katolicizmust. S a következőkben az is várható, hogy be fogja látni Németország, hogy ez a jezsuita-törvény nem volt hasznára és csak az olthatatlan gyűlölet hordozói fogják talán érezni annak hiányát.

Adakozzunk a Sajtóalapra!

A nagy pör, amelynek nincs vége.

„Vándorszinész korában Megyeri“ megénekelte sárga kabátján sem esett akkora folt, milyen a múlt héten lezajlott nagy pör nyomán Lukács Lászlót tetőtől talpig belepte. A Megyeri sárgakabátján még csak segített volna pl. a Kovald tisztító intézete; de Lukács Lászlót a záporos sem mossa tisztára. Nincs az országban egyetlen egy ember sem, aki a Désy vádjainak igazságáról meg ne volna győződve és szentül ne hinné, hogy Lukács László csaknem közel ötmillió koronával károsította meg az államkincstárt. Az a Lukács László, akinek ravasz ügyességéről és örmény fufangjáról valóságos legendák keringenek, ez egyszer nagyon ostobául csinálta a dolgát. Maga ugrott bele a tintába. Három bíró felmentette, de huszmillió ember bűnösnek tartja. Ennél szerencsétlenebbül még nem „tisztázta“ magát európai politikus. De hát úgy kell neki, a nagyokos Lukács Lászlónak! Miért feledkezett meg a legelemibb lélektani igazságokról? Miért perelte Désyt csupán a felsőfokú „panamista“ szóért, nem pedig nagyszámu és nagyszulyu vádjainak összességéért? Miért küldte a tanúk egy jórészt szanatóriumba? Miért hamisította meg sajtójában a panama szónak közismert fogalmát? És egyáltalán, miért tett lebetetlenné — *per fas et nefas* — minden bizonyítást? Miért nem merte ügyét az esküdtszék elé vinni? Miért nem mentette fel a bírakat a kormányhatalom nyomása alól előzetes lemondásával, amint annak idején Polónyi tette? Talán azért, hogy az igazságnak szabad folyást engedjen? Ilyet csak nem fog elhinni senki! De azt mégis tudja mindenki, hogy a tiszta lelkiismeret nem fél a bizonyítástól, sőt maga követeli annak minél szélesebb kiterjesztését. Aki fél a valóság kiderítésétől, az bűnös; és minél jobban fél attól, minél idegesebben küzd az ellen, annál bűnösebb. Becsületes, jószándéku ember nem ellenzi az utczák világitását, sem a rendőrség intézményét.

Köteles tisztelettel vagyunk a magyar bíróság iránt. A Lukács Lászlót rehabilitáló bíróság iránt is. De minden tiszteletünk a bíróság s a büntetőtörvénykönyv iránt nem tarthat vissza bennünket annak megállapításától, hogy a fogalom meghatározásban és a számszámhasogatásban tiltott a Lukács pörben ítélkező bíróság a legöregebb s a legskatulyásabb professzor-koponyákon is. Hogy mi a panama és mi a protekció etimologie, genetice, obiective, szubjektive stb. arról sok kötetes akadémiai kiadványt lehetne szerkeszteni. De a Lukács esetének érdemleges elbírálásánál ez mind mellékes és nem irányadó. Itt az dönti el a kérdést, hogy a társadalmi közmegegyezés, az élő nyelvhasználat mit tart panamának. S ez a becsületes paraszti nyelvhasználat panamának tart minden olyan közhivatali működést, amely a közt tudatosan megkárosítja, ha mindjárt csak egy 5 koronás bélyeggel is. Hát még ha öt millió koronáról van szó! És kvalifikált panamának tartja ez a paraszti nyelvhasználat a köznek olyatén megkárosítását, amellyel a panamázó a közszemből pénzhez, erőhöz és hatalomhoz jut. S Lukács László ezt cselekedte. Mert igaz, hogy a több millió koronát nem vágta zsebre, sem a családjának át nem adta. De vett azon magának egy parlamenti többséget, amelynek vállain a miniszteri, majd a miniszterelnöki bársonyszékbe emelkedhetett, talán még kilenczágú koronát is kaphat. Mig ama több millió pártkassza hiányában talán ma is a nemzeti társasklub féllábon unatkozó árva-golyója, vagy eselszövő pókja lenne. Hát ki nek a javára „protekezőzött“ Lukács, ha nem magának!

Soha még parlament a többségi jogot olyan tartozó kamattal ki nem használta, mint a jelenlegi munkapárti képviselőház. Az istenekként imádozott ezézők s az „Isten kegyelméből való“ középkori despoták nem érték roppant hatalmukat zsarnokibb intézkedésekre felhasználni, mint a Magyar Bank kegyelméből született nemzeti munkapárt. A többségi elv szent nevében rugták

fel a házszabályt, fojtották meg a szólás- és sajtószabadságot; a többségi akarat érvényesülésének czimén huzoztatták ki rendőrökkel a nemzet képviselőit és fosztották meg komoly tartalmuktól a nemzet összes alkotmánybiztosítóit. Széll Kálmánnak becsületes választásokon szerzett impozáns parlamenti többsége volt, mégsem mert még gondolni sem olyan radikális és brutális „rendesinálás“-ra, amelyet a Tisza-Lukács szövetségnek elkövetett. Hát ha egy kormány a felelősségnek ilyen kolosszális tonnasulyaival terhezi meg a többségi jogokat, akkor annak a többségnek az erkölcsi teherbírárs legszilárdabb alapjaival kell rendelkeznie. Sem keletkezéséhez, sem a nemzeti akarat- tal való teljes azonosságához a gyanu vagy a kételkedés árnyékának sem szabad férköznie. S a hatalmat birtokló többségnek a legaggályosabb lelkiismeretességgel kell örködni azon erkölcsi alapnak tisztasága és érintetlensége fölött, amelylyel jogfosztásait és basáskodásait legalább úgy, ahogy igazolni tudja. Amde mi történt? Mindjárt a választások után kisült, hogy a többségi jogok kihasználásában mértéktelenül tozódó munkapárt kevesebb szavazatot kapott, mint az ellenzék. A Désy Zoltán vádjai pedig még azt a kevés szavazatot is megfosztották minden erkölcsi erejüktől, mert kimutatták, hogy azok pénzen, még pedig közpénzen vásárolt szavazatok voltak. Ha a mai többségben volna becsületérzés, ha volna lelkiismerete s egy szemernyi önérzete, akkor az említett tényekben felismerné létezésének és politikájának halálos ítéletét és visszaadná a nemzetnek tisztességtelen uton nyert megbízatását. Csakhogy a munkapárti berkekben önérzet, lelkiismeretesség, becsületérzés mind elavult, lomtári rekvizitumok. Ott most kizárólag az aranyborju, meg a husosfazék kultusza divatozik.

A restauráció munkája.

Irta: ORGANIZÁTOR.

„Egy a ti Mesteretek, Krisztus.“

I.

Restauráció és a politika.

Ez az, ami bennünket széttagol, megbénítja sokszor munkánkat. Emberek, — akiknek tudniok kellene, hogy egymásra vagyunk utalva, hogy az összetartást, amelyet Windhorst hagyott híveinek, nekünk is örökségül kell elfogadnunk, — úgy néznek esetleg más politikai nézetben levő katolikus testvérekre, mintha ellenségük lenne.

Nem foglalkozom jelenleg a vallásnak és politikának viszonyával. Tudom, hogy a kettőnek relációban kell egymással lenni. De vajjon megegyezik-e a jelen körülmények között a kereszténység gondolatával, hogy szinte alig van mozgalmunk, amely ne áltana valamelyes módon a politika égíse alatt? Szabad-e magyar katolicizmusnak a jelen körülmények között, midőn politikai jogainak (sajnos csak politikai jogainak) birtokában van, a politikát annyira előre tolni s emiatt talán kevéssé támogatni a társadalmi szervezetség kiépítését s a hitéleti restauráció munkáját, amely a már elveszett ethikai pozíciókat adná vissza az Egyháznak. Ha az Egyháznak meg van hazánkban a tömegek lelkében élő ethikai pozíciója, akkor én nem féltsem az Egyház politikai szabadságát, jogait. De ha az ethikai pozíció elvész az intelligencia és a nép köréből, akkor csak egy erősebb viharra kell jönnie s vége van a politikai befolyásnak sőt a jogoknak is.

Ne értsenek félre. Daczára annak, hogy más politikai nézeteket vallok, én a néppártnak jelenlétét a parlamentben a kereszténység szempontjából szükségesnek tartom. Sőt kívánatosnak tartom parlamenti tagjainak gyarapodását is. De a politikai izoláltságnak nem lehetek híve, mert veszélyesnek vélem. Megvonni attól a katolikus nevet és lényegét, aki a jelenlegi körülmények között — ezt aláhuzom, — más politikai pártban foglal helyet: ez a politikai dogmatizmus. Az Egyház helyzetének föltétlenül javulását jelenti az a tény, hogy vannak már az intelligencia körében is néhányan, akik a restaurá-

ció hívei anélkül, hogy néppártiak lennének s hajlandók hitéleti, társadalmi, kulturális téren munkát is édes-örömet magukra vállalni, csak ne stigmatizálják azonnal őket a főntemlített politikai dogmatikusok s ne nézzenek rájuk miként profánokra szokás abban a nehéz munkában, amelyben minden karra, minden élelétásu szemre, tiszta főre, meggyőződéses lélekre szükség van.

Menjünk tovább! Előttünk van a keresztény szocialista mozgalom tanulsága. — Évekkel ezelőtt indult meg ez a mozgalom s minden akkor már öntudatos keresztény emberben azt a reménységet érlelte meg, hogy a fenyegető szocialdemokrata mozgalomtól magához vonzza a megtévesztett munkásságot s egy erős keresztény-nemzeti szocialis alakulást hoz majd létre, amely zökkenés nélkül fogja hazánk szocialis reformját keresztül vinni.

Ezt is tönkretette a politika. A keresztény szocialis mozgalmaknak, ha azt akarták, hogy eredményeket érjenek el, meg kellett volna maradni szigoruan gazdasági, társadalmi és kulturális mederben s ha talán véglegesen nem is, de egy pár évtizeden át távol kellett volna maguktól tartaniok minden politikát. Hatalmas terek kínálkoztak az akcióra. Ki kellett volna építeni az összes szakmák szakszervezeit, a munkás-egyesületeket, erős sajtóorganumot kellett volna teremteni, azután röpiratok útján odafordulni a magyar keresztény intelligenciához s felvilágosítani őt a keresztény szocialis mozgalmak mibenlétéről, működéséről kellett volna őket megnyerni a szabadtanítás kulturmunkájában, minden erővel arra kellett volna törekedni, hogy a városokban már szinte rendíthetetlenül álló szocialdemokrácia lassu, energikus munkával hátterbe szorítsák s helyét a keresztény szocialis szervezetek foglalják el.

Meg vagyok győződve róla, hogy ilyen program követése mellett most más eredményekre mutathatnának vissza a keresztény szocialisták s hiszem, hogy övék lenne az intelligencia szimpátiája is. Csak egyet, csupán egyet kellett volna megtenniük, kikapcsolni egyelőre a politikát.

De nem így történt. A csirájában levő mozgalom mindjárt a politika felé gravitált. 1909. október 31-én megalakult a keresztény szocialista párt, amelynek elnöküül sikerült Szapáry Pál grófot megnyerni. Már ez a tény elég indok az elmélkedésre. Szapáry Pál gróf 1910. január hó 6-án megindította a „Nép“ című esti napilapot. Február 5-én megalakult a pártkör, megelőzőleg január 17-én Giesswein Sándor dr. kilépett a néppártból. Nagy volt a lelkesedés. Csak az volt a csodálatos, hogy a párt legelső céljának a néppárt szétrobbantását tűzte ki. — A lap hangjában igyekezett hasonló lenni ahoz a laphoz, amelynek nevével már fonetikus rokonságban is volt: a „Nap“-hoz. Neki támadt vezető embereinknek, magának Zichy Nándor grófnak is. Adta a radikális. A párt részt vett a képviselő választásokon is. Azonnal 41 képviselő jelölttel kezdte, de magán a választáson csak 4 jelöltje vett részt, akik összesen 4500 szavazatot kaptak. Csupán Giesswein Sándor dr. került be a parlamentbe. — A „Nép“-re vonatkozólag 1910. márczius 1-én kimondotta a pártvezetőség, hogy nem hivatalos lapja s rövid idő múlva Szapáry Pál gróf megelégetve a fizetést beszüntette a „Nép“ et. Hogy az új pártalakulás hírére milyen existenciák igyekeztek a keresztényszocialistákban hasznót huzni, mutatja az, hogy a „Nép“ szerkesztőségének egyik tagja a lap megszünése után rövid idővel a legnagyobb ezinizmussal ujságolta nekem, hogy már a Népszavába dolgozik. Ez volt a gyönyörű szép politikáski játék.

S kérdelem, vajjon hol maradtak ez alatt a szakszervezeti munkálatok? Sehol. A politikai mozgalmat megelőzőleg meg volt amagy gyengécske módra alkotva az építőmunkások, szabómunkások, cipész munkások, vasmunkások, famunkások szakszervezete, 1911 ben megalakították az égető nyomdász szakszervezetet is. (Tudják-e kérem, hogy a Stephaneum nyomdászai között még mindig *kell* szocialdemokratát is tartani?) Mindezen hat szakszervezetnek egynehány

helyi csoportja volt csak, ezzel szemben a szocialdemokratáknak 45 szakszervezete van teljesen kiépítve élén a szakszervezeti tanácssal.

Elgöndolom, hogy ha gróf Szapáry Pál szentendrei választási költségeit, a „Nép“-re fordított hiábavaló áldozatokat, vagy a pártklub bérét arra fordították volna, hogy megérősítsék a tengődő „Igaz Szó“-t, vagy a szakszervezetek kapták volna meg ezt az összeget, vagy talán fölvilágosító röpiratokra költötték volna mindazt, milyen másképp állanának!

S ha most vizsgáljuk a keresztény szocialis mozgalmat, annak előrehaladása igazán a semmivel egyenlő. Ide vitte a politika és azok az emberek, akik előtt az osztrák keresztényszocialisták lebegtek követendő példaképen. Ha az angol Trade Union, vagy a német keresztény szocialis szakszervezetek példáját követték volna, amelyek a politikát másodrendű feladatnak tekintették, akkor törekvéseik más eredményt produkáltak volna.

A munkát pedig újból elülről kell kezdeni, hisz a szocialdemokrácia halad előre s ezeket ragad magával az atheizmus és anarchia táborába. És nekik vannak intelligens, képzett vezetők, szociológiájuknak van hatalmas irodalma. A keresztényszocializmusnak nincs, mert a politika volt az első teendője.

Szeretném sok, sok emberünket odavinni május 1-én az Andrássy-ut sarkára, hadd lássuk mulasztásainkat s hadd lássuk a jövőt...

Egy diszpeldány a „jó katolikusok“-ból.

(u. k.) Nem a katolikusoknak azon osztályáról lesz itt szó, akiről az öntudatos katolikusok azzal a fohással szoktak megemlékezni, hogy: csak a barátainktól ments meg Uram minket, az ellenségeinkkel majd elbánnunk valahogy. Mert ezek a barátok ugyan kellemetlenek, terhesek, kerékkötői a mi mozgalmainknak, de mégis jóindulatuk hozzánk, szívük vonzalmai szerint hozzánk tartoznak és semmi ellenszeggel sem éreznek irányunkban. A czimben említett diszpeldány azonban egészen más zsáner. Ez kellemetlen, terhes és kerékkötő, sok rozszakarattal s nem sok őszinteséggel.

Dr. Fejes István szatmári ügyvédrel szól az ének, aki „előjáró beszéd“-et irt a „Szatmár és Vidéke“ mult heti számába. Fejessel s az ő katolicitásával már régóta tisztában vannak a helyzet ismerősei. Nagyon jól tudja róla, hogy a katolikus vallás kötelességeit nem igen ismeri, kiváltásait azonban szivesen igénybe veszi. A saját vallásához való ragaszkodása mindössze abban merül ki, hogy elfogadja az iskolaszéki tagságot és *néha* nem támadja a klerikalizmust. Már a zsidósághoz erősebb vonzalma kötik; ezeket *soha sem* bántja, sőt, ha a zsidókra nézve kellemes vagy kellemetlen incidens merül fel, menten kitör Fejesből az antiklerikális zsidóbarátság.

Nem gyanusitunk és nem beszélünk a levegőből. Csak át kell lapoznunk egy-két évknek a krónikáját s tüstént beigazolja látjuk fenti állításainkat. Mikor az iskolatestvérek vették át a helybeli *püspöki* népiskola vezetését, akkor egyszerre telemelte tiltakozó szavát sajtóban és egyháztanácsban az a Fejes István, akinek azelőtt kisebb gondja is nagyobb volt a püspöki népiskolánál. Más oka és más joga eme tiltakozó fellépésre nem volt, mint hogy püspökfalatra fájt a foga.

A szatmári apátplebános beiktatása alkalmával egyik felszólaló nagyon őszintén talált nyilatkozni a zsidóságról; Fejesnek emiatt egy álló hónapig nem volt nyugta. Folyton az elhangzott nyilatkozatokon s a felszólaló személynén rágódott. A zsidókat emlegették — és Fejes reagált.

De legjellemzőbb az „Uj Szatmár“-ral szemben tanúsított viselkedése. Az azóta néhai lett ujság bevallottan radikális, antiklerikális és agresszív programmal indult meg. Papokat, vagy legalább is reverendákat evett minden számában. S erről a lapról a legmelegebb rokonszenv hangján emlékezett meg Fejes. Ettől nem féltette a felekezeti békét. Ha azon-

ban mi nem vagyunk hajlandók szó nélkül eltűnni vallási intézményeink kipellengézését, akkor mindjárt furkósbót emel reánk Demeter ur, mivelhogy a felekezeti békét zavarjuk. S ezek után higyük el neki, hogy őt a jóhiszeműség s a katolicizmus érdeke vezeti.

Legutóbbi cikkének megírására is az készítette, hogy kebelbarátja, Dénes Sándor ellen erősen felzudult a tisztességes közvélemény. A bajba került zsidónak a mentégetése egy hosszú apologia megírására készítette azt a kath. iskolaszéki tagot, akinek a Dénes Sándor hónapszámra üzött antiklerikális kódásaira egy elítélő szava nem volt.

Az „előjáró beszédben“ foglalt valótlanosságok és gyanúsítások czáfolására, bármennyire súlyosak és felháborítóak azok, — nem veségetünk szót. Mindenesetre nagyfokú szerénytelenség, hogy a katolikus vallás mibenlétéről olyan ember akar bennünket kioktatni, a kinek katolikuságát a keresztlevélen kívül semmi sem igazolja. Ahhoz egyenesen emeletes tudatlanság vagy feketemájú rosszakarat kell, hogy valaki a népszövetséget és a sajtóegyesületet úgy tüntesse fel, mint a melyek a papság hatalmi törekvéseit és anyagi érdekeit szolgálják.

Őszintén sajnáljuk azt a közírtésletben álló, hitbuzgó kath. családot, amelynek lapjában Fejes *igy* védelmezi a kath. vallást. Bizonyosak vagyunk benne, hogy őket érintette a legkellemetlenebbül az a cikk.

Fejes István urtól mi nem várunk sem hitvédelmet, sem élétszentséget. De annyi önértetet föltétlenül elvárunk tőle, hogy egyháztanácsos és iskolaszéki tagtársait megszabadítja attól a kinos helyzettől, hogy egy ilyen kollégával legyenek kénytelenek a szatmári kath. egyház érdekeinek előmozdításában együttmunkálkodni.

Keresztény Magyar Népünk Gazdasági Romlása.

(Miklóssy István legújabb könyve.)

A tehetséges, idealista lélek nem elégszik meg a mindennapi megélhetéshez szükséges munka elvégzésével, hanem szabad idejét a közjó előmozdítására, saját fáját fenyegető veszély megvilágítására, a nemzeti veszedelem ellen való védelemre fordítja.

Napjainkban, amikor az emberek minden lépésüket megfizetik, amikor a materializmus virágkorát éljük, nagyon kevés azoknak a száma, akik minden anyagi érdek nélkül, sőt saját vagyoni előnyük ellenére tisztán a nemzeti érdekek megóvása, előmozdítása céljából munkálkodnak.

Ily idealista, tehetséges lélek, ily önzetlen munkása a magyar faji érdeknek Miklóssy István, aki már eddig is számos oly művel gazdagította irodalmunkat, amely művekből a hazafias, mély vallásos érzés, a magyar faj forró szeretete sugárzik felénk.

Miklóssy István legújabb munkája arra a szomorú nemzeti és gazdasági jelenségre irányítja figyelmünket, hogy a magyar faj szegényedik, sorvad, kivándorol, a földet napról-napra veszíti és az elvesztett vagyon oly népelem saájává lesz, amely a földet is csak, mint árucikket kezeli és nem törődik a földhöz kapcsolódó nemzeti, közkötelezettségekkel.

Kényszereladások, szabad kézből való eladások útján a 100 holdon felüli birtokokból már 2.116.229 hold van a zsidóság tulajdonában és 2.215.198 hold a haszonbérletben.

Szerző rámutat arra a nagy veszélyre, hogy arisztokratáink és főpapjaink a nagybérleteket zsidóknak adják, holott ezen a révén a népet földhöz lehetne juttatni és a kivándorlást csökkenteni.

Ráirányítja főpapjaink figyelmét arra az aknamunkára, amely a szekularizáció jelszavával akarja az egyházat vagyonától megfosztani. Főpapjaink eddigi földbirtok politikáját a keresztényszocializmus szempontjából kifogásolja, mert józan földbirtok politikával el lehet vonni a népet a szabadkőművesek aknamunkájától.

Meg kellene alkotni a Népszövetséget, melyben felekezeti különbség nélkül helyet foglalna minden keresztény ember. Ezekben

a szövetségekben időről-időre és váltakozva gazdasági és hitéleti kérdésekről és az állampolgári kötelességekről kellene a népet oktatni. Szóval a praktikus keresztényszociálizmusnak kellene őrtüzeket gyújtani.

Szerző rámutat a statisztikai hivatal kiadványainak azon fogyatékoságaira, hogy a földbirtokok elosztását faji szempontból nem mutatja ki, holott a veszélyt csakis így lehetne biztosan látni és csakis így lehetne az ellen védekezni. Nagy érdeme Miklóssynak, hogy statisztikai adatait önszorgalomból állította össze.

Liberális kormányaink nem törődtek a magyarság elszegényedésével, gazdasági lejtőrésével. A koalíziós kormány telepítési törvényét is irattárba tették, pedig azzal sok kivándorlót lehetett volna visszatartani és a magyar faj területi határain az idegen fajok terjeszkedésének lehetett volna gátat vetni.

Miklóssy magánszorgalomból összeállította az 1911. évi fizetésképtelenségek statisztikáját. 1500 fizetésképtelenségi esetben 168 millió passivát állapított meg. Ezt a passivát a gyárosok a dráguló árucikknek révén a magyar közönséggel fizettetik meg.

Kimutatja, hogy a zsidók üldözik az összes keresztényeket a szabad pályákon.

A merkantil politika szálai a szabadkőműves páholyokba vezetnek. Páholyokból indul ki az az aknamunka, amely hazánk gazdasági és társadalmi arculatát megrázó kódtatásszerűen akarja megváltoztatni.

Állást foglal Concha Győző hegeliánus impraktikus tanításaival szemben. Nem helyesli Conchának azt a teoretikus, téves álláspontját, hogy a pártalakulások a polgárok foglalkozásaihoz fűződve menjenek végbe, mert ez zsidó álláspont. A zsidók azok, akik már eddig is foglalkozási ágak szerint szervekedtek. A keresztény magyar fajnak csak ártana, ha foglalkozási ágak szerint tagozódnék. A merkantilista táborral szemben az egész magyar agrárius tábor egységesen kell megszervezni. Nekünk mindnyájunknak össze kell forrni, hogy közös erővel felemelhesük, gyámolíthassuk a nemzet több milliónyi gazdálkodó népét, akiknek azonban nincsen min gazdálkodni.

Az „Egyenlőség“ című zsidó hetilap ugyan azt mondja, hogy szép tiszta haszna csak a földtulajdonosnak van, a haszonbérlet rossz üzlet. Mégis Kohner Adolf a Magyar Izraelita Kézmű- és Földmívelésügyi Egyesületben azt szónokolja, hogy mint bérlőnek is érdemes verejtekezni, mert az anya föld tisztes kenyeret és becsületet ad. Már pedig Kohner, aki maga is haszonbérlet, jobban tudja, mint az Egyenlőség, hogy a haszonbérlet is tisztes kenyeret és becsületet ad.

Az Egyenlőség szerint a zsidó adna jó haszon mellett a kivándorolni akaróknak földet, de a főúr és főpap nem ad, ha az utolsó paraszt váltja is meg a hajójegyet Amerikába.

Miklóssy könyve ezt a sebet nem takarja, sőt nyíltan rámutat, mint a szabadkőműves aknamunka egyik tetszetős érvére és ezzel szemben az egyházi vagy szociális ezélatu felhasználását ajánlja, sőt hivatkozik Várossy érsekre és Glattfelder püspökre, mint követendő példákra.

A magyaros, élvezetes stílusban megírt tanulságos könyvet ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe. A könyv kapható Miklóssy István állami főgimnáziumi tanárnál Budapesten, VII. Garay-utca 11. sz. alatt. (ne. dr.)

„HUNGARIA“
fehérnemű tisztító intézet
 elsőrendű munkát készít
 (fényes ing, gallér és kézelő.)
Hiány nincs! Felvételi hely
Petőfi-köz (dr. Frieder-ház)

Egyházmegyei Sajtóalap.

Öt vármegye hozott új téglatát a megépítendő egyházmegyei sajtó épületéhez.

Egy nehéz, válságos esztendő kemény nyomorúságai közt ez az áldozatosság sokat mond. A mikor a mindennapi kenyérré kell gondolni s ez aggasztó küzdelem égető szükségességei közt mégis ott van — a sajtó: ez mindennél jobban bizonyítja, hogy a katolicizmusnak, és főképen ez országrész katolicusságának csakugyan mindennapi kenyeret jelent a sajtó.

Az egyházmegye derék, lelkesen fáradozó, a kor szükségleteit megértő papságának köszönhetjük ezt — a jelen szűkös viszonyok közt is imponáló — adományt. Ők élesztették áldozathozatalra a hiveiket, ők irták az egyházmegye katolikusainak szívébe hitvallói kötelességül a kath. sajtóért való, áldozatokra vállalkozó vágyat. És ők is adtak erre példát.

Szinte kivétel nélkül minden kerület papsága tárgyalta őszi gyűlésén az egyházmegyei sajtó ügyét és meghozta áldozatát. A legtöbb kerület úgy, hogy állandó kötelességül vállalta ezt az önkéntes adót.

Az egyházmegyei papság adományait mind bennfoglaltatnak mai kimutatásunkban, Kiegészíti még a papság adományait a sajtóvasárnapi gyűjtésből a hívek adománya is. A mennyiben főpásztorunk az egyházmegyei sajtóvasárnapi gyűjtésnek kétharmadát az országos sajtóalapnak küldötte, egyharmadát pedig az egyházmegyei sajtóalapnak juttatta.

És így a ma kimutatott adomány száza, egyházmegyei.

Tiszteletreméltó papságunké az érdem, hogy megint százakkal megnövekedett sajtóalapunk.

* * *
 Mult gyűjtésünk óta beérkezett adományok:
 A sajtóvasárnapi gyűjtés egyharmada, a melyben a kerületi papi gyűlések adományai is bennfoglaltatnak 508.—
 Kir. kath. főgymn. tanár második adománya 10.—
 Eddig begyűjtött 11.944 58
 Eddig megajánlva 2.083 42
Teljes összeg: 14.546.—

Meditatio.

*Az édesanya mindent-megértő.
 Az édesapa mindent-megbocsátó...
 Kisebbség fia vétkeskedik ellene; örökségét bája étellel, bünnel tekozolja. Már a sertések edeleit falja; már nincsen emberi képe: utolsó kincsét váltotta be akkor... az utolsó dorbézolásnál... utolsó kincsét, amely az Isten képmása.
 A bélpoklos előtt nem áll meg az utca. Fel a rothadástól, bárha talán maga is benne van. Fel a sebtől, amit okozott, a haláltól, amellyel rokon. Nincs, aki ránézzen, aki befogadja, de valaki... messze... valahol várja — haza várja szegény gyermekét.
 Az édesapa.
 Ott álldogál az út elején, amelynek végéről fiát reméli. Hiszi, hogy megjön. Talán csak meghalni, de vissza fog térni. Amikor távozott, vissza se nézett: azzal a nézessel, az utolsóval, tartozik az édes apának, aki sirva nézte sokáig-sokáig, amíg a távol magába nyelte.
 Este van a magabaszállás, a vissza-indulás a haláltól az élet felé, a tűz felé, haza felé. Este hull a harmat. Este lesz, amikor fia visszaindul és hajnalban lesz*

itt, amikor süt a nap és a fényben csillog az ösvény és felszárad a harmat, a könny...

Már hajnalodik... Már csillog a harmat. Valaki sirt az este. Valakiben föllehült a vér; az utolsó tiszta cepp föllázadt a többi megfertőzött ellen és véres könnyekben üzte ki magából. „Fölkelek és atyámhoz megyek és mondom neki: Atyám! vétettem az ég ellen és teellened!”

Igy jött el a hajnal.

„Mikor pedig még messze vala, meglátá atyja, hozzája futván, nyakába borula és megcsókolá!”...

Az a tekintet a messzeségbe!...

Az a meglátás!...

Az a lépés, amellyel elébe futott!...

Az az ölelés, a feltámadt halott ölelése!...

Az a csók a poros ajakon!...

* * *

Igy szeret engem az Isten!... És én ne szeressem?

* * *

A veréb talál lakást, a gerlicze is fészket fiókáinak... Az én otthonom a Te öled, a Te oltárod, Királyom, Istenem!

— Eljött a husvétli gyónás ideje... (mb.)

Hátralékos előfizetőinket felkérjük hátralékaiknak még e hó folyamán való kiegyenlítésére annál is inkább, mert a tartozások a mult évben szokatlanul magasra emelkedtek és kiadóhivatal is csak ugy tud eleget tenni kötelezettségeinek, ha az előfizetők pontosan beküldik az előfizetési díjakat

Lelki gyakorlatok hölgyek és férfiak számára. A férfiak számára márcz. 9., 10., 11., 12., 13., 14. és 15. napjain minden este fél 7 órakor lesznek lelkigyakorlatok a Kálvária-templomban, a melyeket P. Bóta Ernő tart. — Az Oltáregyesület lelkigyakorlati pedig a hölgyek számára márcz. 15., 16. és 17. én délutánonként lesznek a zárda nagytermében, a mely lelkigyakorlatokat Varjas Endre egyházm. oltáregyes. igazgató vezeti. Mindkét lelki gyakorlatot szentgyónás és közös szentáldozás fejez be.

Az Oltáregyesület márczius havi szentségimádása vasárnap, márcz. 2. án lesz a zárdatemplomban. Reggel 6 órakor szentségkítétel, 8 órakor Hámon Róbert irodaigazg., p. kam. szentmisét mond, a mely alatt közös szentáldozás, d. u. 5 órakor szentbeszédet mond Varjas Endre oltáregyes. igazg., utána litániát végez szentségbetétellel Láng Antal dr. theol. tanár.

Irodalmi körünk vasárnap, márcz. 2. án este félhatkor a Cecil egyesület nagytermében előadást rendez. Az előadó Dörner István kir. kati. főgimn. tanár lesz, ki tárgyát a természettudomány köréből veszi. A kör ezen előadással a természettudományi ciklust bevégezi.

Irodalmi Köri estély a Cecil-egyesületben. A természettudományi ciklus folytatásaképen a fénytünemények ismertetése képezte a vasárnapi felolvasás tárgyát. *Szelezky Mihály* kir. kath. főgimn. tanár ismertette igen közvetlenül és érthetően a különböző fénytani jelenségeket optikai csalódásokat, délibábot, szivárványt, stb. A vetített képekkel illusztrált előadás mindvégig lekötötte a hallgatóság teljes figyelmét és méltán rászolgált azon élénk tetszésnyilvánításra, mely a tanulságos érdekes előadást fogadta. Felolvasás előtt a növendékpapok mindig szívesen hallgatott énekkara adta elő köztetést mellett Schumann „Elj őseink hazája“ kezdetű műdalát; utána pedig Magyar Bálint sárközi kisegítő lelkész olvasott fel néhány hangulatos, lélekhez szóló költeményeiből. A kiváló poeta megragadó és lebilincselő költeményei a gazdag és változatos műsoru es-

tély kiemelkedő pontját képezték. — Befejezésül Dörner István kir. kath. főgimn. tanár lépett az emelvényre és mint énekes gyarapította sikereit Selumann „Két gránátos”-ának és Mendelssohn „Velencei salkadal”-ának élvezetes előadásával. A zongorakíséretet Fankovich Tibor kir. kath. főgimn. tanár könnyed és biztos játéka szolgáltatta. — A közönség a Czezil nagytermét szorongásig megtöltötte.

Imádságos levelezőlapok. Többen fordultak szerkesztőségünkhez kérdéssel és panasszal, hogy elárastják őket névtelenül küldött imádságokkal, a melyeket átok alatt kilencszer másoknak kell továbbítani. Össze kell tépni az ilyen imádságokat, a melyek valami hisztérikus és babonás lélek szörny-szüleményei. Azok gyártják ezeket a lehetetlen imádságokat, a melyeknek terjesztéséért legkevesebb három mennyországot ígérnek, a nem terjesztéséért pedig száz pokollal fenyegetnek. E babonás szörny-születtek csak öntudatlan vallási élet helyén szaporodhatnak el. — Az egyház minden imádságán rajta van a főpásztori jóváhagyás s csak ezeket szabad használni. Ha ez hiányzik, bizonyára a vásári „hétmennyei lakatos” földönarúlok imádságával van dolgunk, a melyeket nem új czimetre, hanem csak a kályhába kell küldeni.

Fiók-oltáregyesületek. A megyéspüspök a Csapon, Tiszaújlakon, Szinfaluban, Mérken, Dobóruszán, Fancsikán, Csanáloson, Nántün, Nagymajtányban és Jánkon alakult oltár-egyesületeket megerősítette és bekebelezte az Egyházm. Középponti Oltáregyesületbe.

Nőegyesületi gyűlés. A Szatmári Jótékony Nőegyesület márc. 2-án, vasárnap d. u. 4 órakor közgyűlést tart a városháza tanácstermében, melyre városunk érdeklődő hölgyeit tisztelettel meghívja.

Kongreganista-ünnepség a zárda-ban. A kongregációknak nincs létjoga, ha nem vallási és erkölcsi közszellemnek tényezője. A katolikus iskolák kath. jellegét sem a fölírás, sem az alapítvány nem adja meg, hanem az egészséges közszellem. Enélkül az csak üres czím. Romlott levegőben, dohos üregekben nincs élet, romlott közszellemen az ifjuság elfonnyad. De közszellem csak megvallásból származhatik, azért a kongregációban az ajk nem lehet néma, az akarat nem lehet tunya; vallani, akarni, tenni kell. Ez a három szó a kongregáció élet kitevője. Ez a tiszta, nemes kongregációi élet nyilvánult meg a Szatmári Női Mária-kongregáció vasárnapi ünnepségén. A zárda nagytermében tartott ünnepély külső fénye nagyszerűségében méltó kerete volt az ügyes szavalatnak, a lélekmozgató dramatizált életképeknek, áhitatos énekeknek. Sok szép buzditó szózat, inádkozó hangulat, gyöngéd találékony szeretet, kedvesség, közvetlenség, páratlan rendezés, gondos készütség jellemezték az ünnepélyt. Igazán nem lehet kellő szavakat találni a méltó dícséretre. A zárda nagyterme megtelt egészen előkelő közönséggel. Ott volt dr. Boromiszta Tibor megyés püspök, Benkő József apátkanonok, Hámon Róbert püsp. irodaigazgató, dr. Bakkay Kálmán vice rektor, Gönczy Antal esperes, Kertész Pál alapítványi pénztáros, Kulifay és Sepsy segédlelkészek, képviselve volt a bírói kar, tanári kar, tanítóság stb. Az esti következő műsor szerint folyt le: 1. Sik: Tenger csillaga. Szavalt: Zupka I. 2. Schild-necht: Czeccilia imája. A congregatio énekarának kíséretében énekelte: Mondik M. 3. Tavi rózsza. M. Greiffenstein grófnő német elbeszélése után dramatizálva. Négy képből. A második kép 10 évvel később történik. Személyek: Bárdos Irén, zárdai növendék Horváth I. Kővári Edith, zárdai növendék

Morvai G. Kővári Edith 10 év múlva Szelen V. Kálnay Flóra, birneves színésznő Sztovicsek E. Fehér Margit, barátinője Cororján L. Mater Angela Gálffy A. 4. Zangl: Mennyország Királynéja. Énekelte: a congregatio énekkara. Felvonások között: 5. Mozart: Serenade. Zongorán játszották: Papp V. és Kende I. 6. Weber: Polacca brillant. Zongorán előadta: Lechner A. 7. Wollenhaupt: Nocturne. Zongorán játszott: Árti E. 8. Chaminade: Zingara. Zongorán előadta: Peyerl M. 9. Kronmüller: Ave Mária. Énekelte congregatio választott kara. Az ünnepély végén főpásztrunk kedves beszédet tartott a kongreganistákhoz, buzditotta őket az apostoli munka pontos betöltésére, mivel ezt tőlük is megkívánja majd az életben az egyház és a haza. Ezzel befejeződött a feledhetetlen kongregációi-ünnepség.

Matiné. Az Iparos Otthon márczius 2-án d. e. 11 órakor tartja második matinéjét a következő műsorral: 1) Idegen világok vetített képekkel, előadja Hunek Emil kir. kath. főgimn. tanár. 2) Barics Gyula énekel. 3) Dr. Barna Jánosné szaval. 4) Hegedütrió.

A gyilkos szabólegény elítélése. A karácsonykor vadállati kegyetlenséggel meggyilkolt kis Főris Antal lelketlen gyilkosát hétfőn vonta felelősségre a törvény vadállati tettéért. Az esküdtszék a gyilkos Nagy Józsefet szándékos emberöléssel párosult rablógylkosság büntetésében mondta ki bűnösnek, a melynek alapján a törvényszék a gyilkost életfogytiglan való fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre ítélte. Az ítélet ellen a a vádlott semmisségi panaszt jelentett be.

Uj katolikus napilap. A szervezkedő és újraéledő katolicizmus diadalmasan veszi föl nemsokára a harcokat az ellenség sűrű soraival. Megint egy fellegvárat épített Dunántul, a hol a vidéki kath. hetilapok egyik legrégebbje, a „Szombathelyi Ujság” márczius 1-jével napilappá alakul át. Szerkesztője Csizmadia László, győri jeles lapszerkesztő lesz. Örvendő örömmel köszöntjük megindulásakor az öntudatos katolikuság új bástyáját.

Olaszországi tanulmányut. Az országos Katolikus Szövetség a husvéti szünidő alatt tanárok, tanárnők és tanulók számára olaszországi tanulmányutat rendez, mely Budapestről márczius 17-én indul és Nápolyon, Pompein, Monte-Cassinon s Rómán át 26-án érkezik vissza. A szövetség az ilyen utazások közművelődési hatására való tekintettel vette föl programjába ennek rendezését. Már eddig erős érdeklődés mutatkozik iránta úgy, hogy jelentős eseményként fog beilleszkedni a tanítással foglalkozók és a tanulók életébe.

Küldöttség a gk. püspökség ügyében. A főispáni hivatal közli: A püspöki székhely érdekében fölmenő küldöttség fogadási napja már pontosan meg van állapítva. A fogadás napja márczius 4-én, kedden lesz. A fölmenetel tetszésszerint, vagy pedig márczius 3-án, hétfőn a délutáni gyorsvonattal történik. Találkozás márczius 4-én kedden Budapesten délelőtt 10 órakor a Pannónia-szállóból. A fölmenetel ideje így most már meg lévén állapítva, ismételtlen felkérjük a vármegye törvényhatósági bizottságának tagjait a minél nagyobb számu részvételre. Kérjük a résztvevő bizottsági tagokat, hogy részvételüket levelezőlapon Kóródi Katona János h. főispáni titkárral tudatni sziveskedjenek. — A főispáni hivatal.

Államsegély vetőmagvakra. A földmivélsügyi miniszterium a középbirtokos osztály részére szükséges tavaszi vetőmagvak beszerzésének megkönnyebbítése czéljából a Szatmárvármegyei takarékpénztárnál százezer korona kamatmentes állami betétet helyez, mely összegből a megyei gazdasági

egyesület hozzájárulása mellett 2% kezelési illeték fizetése ellenében középbirtokosaink a beszerzett vetőmag árának 70%-át f. évi október hó 31-i lejáratu s a szatmármegyei gazdas. egyesület titkári hivatala utján benyújtott váltó ellenében fedezhetik.

A tavaszi állatösszeírás. Az apaállatok számának kiderítése és a közös legelők túlterhelésének meggátlása érdekében a földmivélsügyi miniszter a tavaszi állatösszeírás végrehajtása iránt körrendeletet bocsátott ki, a mely szerint a haszonállatok legkésőbb márczius hónap végéig összeírandók. Ez az összeírás nem szolgál adókiivetés czéljaira s csupán az állattenyésztéssel foglalkozó gazdaközönség érdekében történik, mert az államnak a tenyészapállatok beszerzése és a közös legelők gyarapítása és javítása, valamint az állattenyésztés támogatása körüli egyéb intézkedései csak úgy vezethetnének sikerre, ha az állatlétszámról és az állattenyésztés évenkénti fejlődésviszonyairól pontos és megbízható adatok állanak rendelkezésére.

Uj fényképezési és festészeti műterem megnyílt Deák-téren, a Pannonia udvarának földszintén. Kényelmes kocsis bejárat. Tisztelettel Scherling Antal. — Telefon 375.

Egy jóra való 6 elemi osztályt végzett fiú kertész-tanulónak felvétetik, valamint egy segéd is állandó alkalmazást nyerhet Bertha Károly műkertész-nél Szatmár Dinyéskert 6 sz.

Államsegély a megyéknek. A kereskedelemügyi miniszter az 1912. évben pusztított árvizek által megrongált közutak helyreállítása és így közvetve az inséges nép segélyezése czéljából még őszkor 656.000 korona rög-tömi segélyt utalt ki, most pedig újabb 2,393.000 koronát folyósított az inséges vidékek lakossága javára. Ezen összegből a törvényhatósági vicinális községi utak és a megrongált hidak helyreállítása czéljából: Bereg vármegye 140 ezer koronát, Máramaros 95.000 koronát Szatmár 53.000 koronát, Ugocsa 124.000 koronát és Ung 165.500 koronát kapott.

Kath. kör felolvasó esték. Az ungvári kath. kör f. hó 16-án tartott felolvasó estélyén a világbékéről Jankovics Sándor tartott igen érdekes felolvasást, példakkal illusztrálva a világbéke nagy jelentőségét. Szelvay Viktor pedig „Az Unió vértanuja” címen Sz. Jozafát potocki érsek életét, működését és vértanulását ecsetelte. — A munkácsi kath. kör febr. 23-iki felolvasó estélyén pedig Cserefalvy Farkas Andor főgimn. tanár olvasott följa Magas hegyek életéről.

Uj állomás. A B. G. V. beregszász-dolhai vonalán a vasuti állomások száma egygyel szaporodott; Beregujfalva, mely eddig feltételes megállóhely volt, rendes kitérő állomást nyert.

Eljegyzések. Förster Gyula erdőtanácsos leányát, Felicitást, eljegyezte Palczér János honvéd főhadnagy Beregszászon. — Keszenheimer Gizellát eljegyezte Risch Pál Nántün. — Gorzó Erzsikét, Gorzó Bertalan vármegyei főlevéltáros leányát eljegyezte Grosz Jakab Nagykárolyban. — Bordó István, színérváraljai járásbírósi hivatalnok egybekelt Lázár Iduskával.

Kitüntetés. Augusta főhercegnő Beesky Emilnét, Beesky Emil főispán feleségét, mint a József kir. Herczeg Szanatorium Egyesület negyszőlősi fiókjának elnökét az Augustus arany emlékéremmel tüntette ki.

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós hont gyártmányu

lábbelit akar vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dűsan felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és esztrákot nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és szívesen minden előszobrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kikészíti, s a kinek arui eszinoság dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és esztrák is készülnek.

Lóhús-mészárszék Munkácson. Reich Bernát debreczeni lóhúskimérőnek megadták Munkácson az engedelmet, hogy kizárólagosan lóhús gyártmányokat árulhasson.

A munkácsi püspöki javak átadása. Kálóczy Zoltán miniszteri tanácsos és Darázs Sándor miniszteri számvizsgáló e hó 17—19. Ungváron időztek a püspöki javak végleges átadása végett.

Salánk diszpolgára. Salánk nagyközség Szabó Jenő főrendiházi tagot, a gör. kath. magyarok országos bizottságának elnökét e hó 17 én tartott képviselőtestületi gyűlésén diszpolgárává megválasztotta.

Miniszteri köszönet. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Tahy Ábrahámnak az ungvári kir. kath. főgimn. tanulói javára 4000 K tőkével tett alapítványáért köszönetét nyilvánította.

Előmunkálati engedély. A kereskedelemügyi miniszter Bay József földbirtokos nagybányai lakosnak előmunkálati engedélyt adott a Zsibó—nagybányai helyi érdekű vasut Szilágyszeg állomástól Szilágyszeg, Lele, Hadad, Bogdánd és Korond községek érintésével a szilágysági helyi érdekű vasutak Alsószopor állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemű helyiérdekű vasutvonalra.

Felsőbánya a főszolgabírószágért és járásbírószágért. Felsőbánya város febr. havi közgyűlése elhatározta, hogy a nagysomkúti járás tulterheltsége miatt szükségessé vált szolgabíró szaporítás, esetleg a járás megosztása alkalmából előterjesztést tesz a törvényhatóságnál a nagysomkúti és nagybányai főszolgabírói járásoknak 3 járásra való felosztására s a harmadik szolgabírói járás székhelyének Felsőbányára való helyezésével egy felsőbányai járás alakítására. Ugyancsak elhatározta a városi közgyűlés, hogy a kir. járásbírószág ügyét az országgyűlésnél kísérli meg szorgalmazni, ahol általában a város helyzetét is feltárja s kéri fogja, hogy a várost a kormány fontos nemzeti feladatainak teljesítésében támogassa s hívja föl a szakminisztériumokat, hogy intézmények létesítésével erősítsék és fejlesszék Felsőbányát, melyben ezekhez a feltételek megvannak, csak az eszközökkel nem rendelkeznek.

Festő iskola Máramaroszigeten. Máramarosziget polgármestere, Szöllősy Antal Hollósy Simon festőművészt felkérte, hogy létesítsen szabad festőiskolát a Petőfi ligetben. A város szubvenzióval és messzemenő egyéb anyagi áldozatokkal kész támogatni a mester vállalkozását.

Halálozások. A közel napokban elhunytak: Barthos Mihály nyug. körjegyző, Szatmármegye törvényhatósági tagja. — Sziklay Lajosné szül. Vékey Erzsébet, Sziklay Lajos nyug. kir. erdőtanácsos felesége. — Lahner Lajos ungvári főerdőhivatali tisztviselő 51 éves korában. — Szigeti Géza rahói kir. járásbíró 38 éves korában. — Özv. Homoródi Anderkó Jánosné szül. Pásztélyi Kováts Julia. — Sroll Margitka életének 20-ik évében Nagybányán.

Az ungvári 300 éves főgymnasium. Az ungvári kir. kath. főgimn. háromszázados jubileumát előkészítő bizottság mult héten tartotta gyűlését, a melyen sajnálattal vette tudomásul, hogy a minisztérium nem engedélyezi a kért „Drugeth Főgimnázium“ elnevezést. A jubileum alkalmából az intézetre helyezendő em-

léktábla bemutatott tervét a bizottság elfogadta, ennek költségei fedezését Papp Antal, munkácsi püspök, az intézet egykori növendéke vállalta magára. A bizottság védnökké gróf Andrassy Sándort, diszelnökké dr. gróf Batthyány Lászlót, elnökökké: dr. Alapy Henrik egy. tanárt, dr. Ambrus Zoltánt, Bihary Emilt, dr. Frigyesy József egy. magántanárt, Jankura Sándort, Klein Márk máv. felügyelőt, Koszka Pál csendőrezredest, Melles Emil apátot, Marschalkó Tamás egy. tanárt, Marchalkó József miniszteri tanácsost és Soltész Imre c. kanonokot, az intézet egykori növendékeit; alelnökökké: Báró Gyula csendőrezredest, Gaál János alezredest, Schlesinger Frigyes műszaki főtanácsost, Tóth Mike jezsuita tanárt, az intézet egykori növendékeit. Deli Géza főreáliskolai igazgatót és Nagy Pál záslóajparancsnokot választotta meg.

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Szociális tanfolyamok a képzőkben. Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács minapi ülésén jelentette Giesswein Sándor elnök, hogy a kultuszminisztérium üdvösnök tartja a képzőkben szociális tanfolyamok szervezését, amelyek költségeit a püspöki kar és a vallásalap fogja fedezni. A tanács többek felszólalása után ki mondta, hogy ezeket a kurzusokat egy a katolikus tanítónőképzőkben, mint az óvónőképzőkben kötelezően kívánja életbeléptetni, a tanítóképzőkben pedig azokat kívánatosnak tartja, ilyen értelemben fog felterjesztést tenni a püspöki karhoz.

Leánygimnázium Debreczenben. Debreczenből írják, hogy a tiszántul református egyházkerület leánygimnáziumot akar felállítani Debreczenben s a várostól két tanszék költségeinek fedezését kéri.

Az apáczák és a tanítói fizetésrendezés. A tanítói fizetésrendezésről szóló új törvényjavaslat az állami tanítókon kívül rendezi a hitvallásos és községi tanítók fizetését is, csak az apáczákról nem szól. Pedig a szerzetes-tanítókat azon a címen, hogy zárdában élve lemondanak az élet örömeiről és kényelméről, nem szabad kevesebb fizetéssel kielégíteni. Az ő önfeláldozó munkásságuk mindenki előtt közzismert. Iskolájuk szelleme kitünő, az eredmények pedig, melyeket a tanítás terén felmutatnak, a legkitünőbb állami iskoláknál is nem csak hogy fölveszik a versenyt, hanem igen sok esetben tulszárnyalják őket. A szerzetes tanítónőnek, mint egyénnek nincs ugyan semmi igénye, eltartásáról teljesen a zárdá gondoskodik. De az óriási drágaság igen nagy zavarba hozta a legjobban szituált zárdákat is, úgy, hogy ma a legtöbb ilyen intézmény anyagi zavarokkal küzd s tagjai szerénységük, a világról való lemondásuk mellett igen sokszor kénytelenek a legsanyarubb nélkülözéssel is küzdeni. Ennek pedig igazán nem lehet továbbra és kitenni a szerény, alázatos, de mindenkori buzgó és lelkes szerzetes-tanítónőket. Tehát ők is, mint a többi tanítónők, kapják meg az évi 1200 K fizetést. Az ő önfeláldozó munkájukért ezt az összeget ugyan csak megérdemlik. A Kath. Tanügyi Tanács is foglalkozott ezzel a kérdéssel s szerinte is az az egyetlen helyes megoldás, hogy tanítónő és tanítónő között különbséget tenni nem szabad.

A szerzetestanítónő ép olyan tanítónő, mint a többi hitvallásos tanítónő, e tekintetben közöttük distinkciónak nincs helye. Egyenlő munkájukért egyenlő díjazás jár, s ha már a fizetésrendezésről szóló javaslat nem lehet teljesen egyöntetű az állami és hitvallásos tanítótság között, legyen legalább azonos a hitvallásos tanítótság különböző árnyalatainál.

Alapítvány. Soltész Imre tb. kanonok, kálmándi aranymisés plebános 5000 koronás alapítványt tett azzal a rendeltetéssel, hogy annak kamataiból az ungvári kir. kath. főgimnázium szegénysorsú tanulói segélyeztessenek. Az áldott lelkű kanonok-plebános jótékonyezélu alapítványai már olyan hosszú sorozatot tesznek ki, hogy nem is érezzük szükségét annak, hogy legújabb alapítványáról az elismerés és hála szavaival emlékezzünk meg. Soltész Imre bácsinál egészen természetes és megszokott az, ami másoknál feltűnést keltő és dicséretreméltó ritkaság.

MINDENNEMÜ ELEMISZOLGÁLTATÁSOK

- * VÁNYOK ÉS TANSZEREK KAPHATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ
- * KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-NÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

(mm dr.) Azon kell kezdenem, hogy a színház nem színház többé. Ehhez való jogát eljátszották. Ez a mi városi színházunk ma talán egy nyereszkeskedési vállalat hatáskörökével és műsorával, amelynek a városhoz hivatalos bélyegén kívül úgy látszik kevés köze van, vagy éppen semmi.

A tényállás az, hogy a város nagy összeget bocsát színháza rendelkezésére egy bizonyos alig értékelhető művelődési kincs forgatására s ez az összeg nem hozza meg erkölcsi és szellemi kamatját, a színház mai képtelen szervezete és igazgatása apasztja, meghamisítja a rábizott nemzeti művelődési értékeket.

Adasson olyat is, ami a mienk; aminek tükréből megismerjük magunkat; ami a mi lelki és szellemi vagyónkat gyarapítja; ami hü szemléltetője, képe a társadalomnak; amitől magunkba szállunk, lelkesedünk, mert a saját sorsával és problémáival szemben senkisémet közömbös.

Nagy baj, hogy lomtárba lökik a hagyományokat, kitépik a gyökeret, amiből az eszme kinő.

Azt állítják a vezetők, hogy Vörösmarty, Szigligeti, Kisfaludy, Dobsa, Katona nem vonzóak a közönséget. Nem áll. A Teleki, Vörösmarty Csongor és Tündejét, Dobsa, Szigeti, Tóth egy-két drámáját, Bánk bánt be lehet úgy állítani, hogy megremeg beléjük a magyar lélek, ha még megvan. Csakhogy ehhez hozzáértő rendező kell: magyar lélektől fogantatott művész, amilyen nálunk nagyon kevés van.

Am feltéve, de meg nem engedve, hogy a régiek csakugyan nem csinálnának telt házat... Erre azt felelhetjük, hogy ha a kassza

TUBERIN

ÖRKENY

Siessen addig, míg nem késő egészségét visszazerezni!

Egy jelentéktelennek látszó meghűlés az összes légzőszervek legkülönfélébb megbetegedését vonhatja maga után. Igyekezünk idejekorán elejét venni a bajnak, mert a könnyelmű elhanyagolás sokszor végzetessé válhatik. A meghűlésből eredő **köhögés, rekedtség, meghűlés, nehézlélegzés és a légzőszervek hurutos megbetegedéseinél kítűnően bevált az orvosi előkelőségek által javasolt TUBERIN**. Mindenütt kapható. Egy üveg ára 2 korona 50 fillér, egy nagy üveg ára 5 korona. Postán legkevesebb 3 üveg rendelhető meg utánvétellel az egyedüli főraktárból:

Diana-gyógyszerár, Budapesti, Károly-körút 5. szám

a direktor főszenpontja, ám tartsa szem előtt ezt a szempontot. Ebben legalább meglesz földicsért gerinczének a következetessége — de akkor tegye aktívá a színházát, ne kapjon városi subvencziót, mint a magánintézetek direktorai. Vagy-vagy!

Az alternatívával csak az igazgató gondolkodását akartam illusztrálni. Ez a dolog úgy ahogyan most van, nincs rendjén.

A színház legyen egyuttal izlésművelő, erkölcsnevelő, nemzetnevelő, összeforrasztó erőtényező. Ezek fejlesztésére városi színházunk ugyszólván semmit sem tesz

A Molnár darabok sürü előzibálása ilyen nemes célt nem szolgálhat. Muló sikerök megvan, de állandó hatást nem gyakorolnak. Az Ördög czimszerepében Endrey vállalkozásával fuccsot vallott. A Sappho színrehozatala bátran elmaradhatott volna, ha a színház nincs abban a helyzetben, hogy előadhassa. Így részünk volt egy végtelen unalmas előadásban, az egész est nem ért egy fabatkát. Pénteken premier, Sümegi Ödön és Kun Richárd „Déliabab“ című regényes operetteje került színre. Szombat és vasárnap este megismételték a kedves, poetikusan dallamos és lágy zenéjű darabot. Kitérő volt H. Balla Mariska, jó alakítást nyújtottak Dénes Ella, Endrey, Borbély.

A heti műsor:

Szerdán Schiller „Stuart Mária“ (Jászai Mari első vendégfelléptével.)

Csütörtökön: „Borgia Lucretia“ dráma. (Jászai Mari fellépésével.)

Pénteken: „Czigányszerelem“ (Bendiner Heddy a Népopera művésznőjével.)

Szombaton: „Hoffmann meséi.“ (Bendiner Heddyvel.)

IRODALOM

A „Magyar Könyvtár“ új füzetek közt Gyöngyösi István „Murányi Vénus“-a jelent meg Kihagyásokkal de úgy, hogy az egész kompozíció megmarad a maga eredeti mivoltában, csak az azok a részek maradnak ki, melyek a mai olvasóra nézve már nem lehetnek érdekeltek. Az ily módon való összeállítást Palágyi Lajos végezte el, ő is írt hozzá röviden összefoglaló előszót. A második füzet Roberto Bracco Vége a szerelemnek című elmés vígjátéka. A finom irodalmi tónusu vígjáték mint olvasmány is érdekes. A harmadik füzet Kiss Menyhért novellái Hol a Maros vize folyik címmel. Nyolc novella van a füzetben, valamennyi Erdélyben, erdélyi kis falukban játszódik. A füzetek Lampel R. (Wodianer F. és fia) czég kiadásai, áruk 30 fillér.

ÉRTESÍTÉS!

Gyónási képecskék

ötféle színben illusztrálva,
csinos nyomdai kiállításban
100 db-á ára 1 K 10 fillér.

Sz. áldozási képecskék

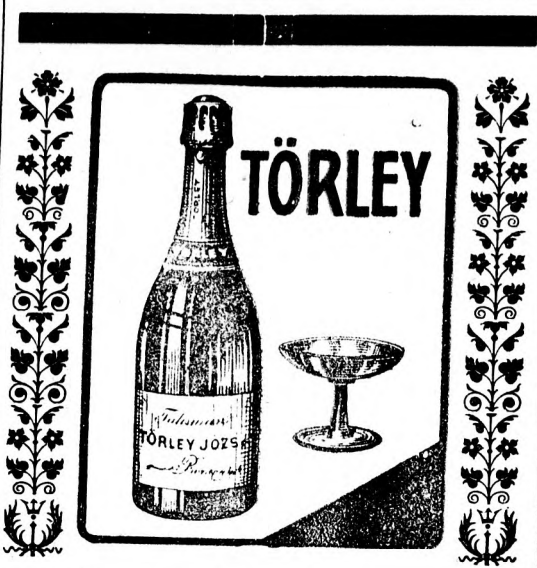
ötféle színben, tetszés szerint
összeválogatva, 100 darab . . . K 1-10
Hátlapján kis ima nyomtatásával
100 darab K 1-60

Uj bucsuimák

8 oldal terjedelemben, 100 db
füzve K 4—

Sz. keresztuti ájtatosság

özimű füzetecskék, illusztrálva,
hivatalos kiadás, 100 darab . . . K 5—

TOLHEGYES

Ki tette ezt oh!?!...

Az idegen (mikor kiszáll a vasuti kocsiból és jön befelé a városba, szentül meg van győződve, hogy valami megmagyarázhatatlan módon Szatmár helyett Szaharába jutott. Dühöng és nem lát. Szeme tele porral. Belebottlik a gondosan és sürin felhalmozott szemétkupaczkok egyikébe. Káromkodni akar, de nem tud. A szája is tele porral. Tapogató és tagolatlan hangokat bocsát ki fulladozó torkán.)

A benszülött (nagy előzékenységgel a portól belepert idegenhez, de a portól megedzett torokkal): Uraságod idegen?

Az idegen (hosszu torok-tornázás után, de még mindig vakon, lelkenedző örömmel): Egy magyar? Itt, ez afrikai tájon?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Az idegen (közbevágy): Hát nem a Szaharában vagyok?

Értesítés! Győry Károly

üveg és porcellán üzletét
Deák-tér 9. sz. alá, saját
házába helyezte át.
Telefon - szám 232.

Szenzációs olcsóságu

farsangi nagyvásár

minden elképzelhető árukban

Blatniczky István

Szatmári Bazárjában

KAZINCZY-UTCZA 10.

Benyó Andor

kocsigyártó

Szatmár, Bányai-ut 8.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu

■ kocsik készítésére. ■

Készít ruganyos kocsikat, homokfutót, szánkót és gazdasági eszközöket a legjobb kivitelben.

Raktár új és javított kocsiból.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Szolid munka! Pontos kiszolgálás

100.000

lábát tesz tönkre a szük cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

czipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölonyi-féle ház.)

Női varroda. Ajánlom a n. é. helybeli és vidéki uri hölgyközönség szives figyelmébe modern **női varrodámat**, hol mindennemű női felsőruhák angol és francia divat szerint a legnagyobb szak tudás mellett igen jutányosan készülnek. Tisztelettel **Bóthe Ilona** varrónő Szatmár, Honvéd-utca 2. sz.

Wallon Henrik Fia utódai Duha Tivadar és Géza fűszer, csemege, bor és lisztáru üzletét ajánljuk a főtisztelendő papság figyelmébe. Templomi gyertyák, olajok legolcsóbb beszerzési forrása. Szatmár-Németi, Kazinczy-utca 2.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Előfizetőinket, különösen a papságot és tanítókat kérjük, hogy az esetleges magán-, iskolai- vagy községi hirdetésekkel alkalmadtán lapunkat szíveskedjenek felkeresni.

PÁZMÁNY-SAJTÓ

villanyerőre berendezett könyvnyomda

— SZATMÁR, ISKOLA-KÖZ 3. SZÁM. —

Czímkarttyák, gyászlapok, ügyvédi nyomtatványok, árjegyzékek, szállítási bárczák, meghívók, névjegyek, levelező-lapok, étlapok, feltűnő falragaszok, eljegyzési- és esketési meghívók, számlák, levélpapírok, művészi kivitelben részvények, okmányok, emléklapok, bármilyen szinezéssel, művek nyomtatása, tánczrendek, üzleti körlevelek, havi és heti lapok, folyóiratok, csomagolópapírok czégnomással, táblázatok, szalagaranyozások és mindennemű könyvnyomdai munkák készítése.

Egyházi nagy nyomtatványraktár!

Könyvkötői munkák felvétele!

Pázmány-Sajtó Könyvkiadóhivatalában

kaphatók az alant jelzett művek:

Dr. Ratkovszki S.: 20 exhortatiói

a munkácsi állami főgimnázium ifjúságához kaphatók 2 koronáért a Pázmány-sajtóban. — Erdemes e munkát elolvasni már csak a kritika érzék fejlesztése szempontjából is. A nyilvános bírálat nem jut vele szegelytre. Némelyek atomokra zúzzák, mások a felhőkbe emelik.

Szent József imakönyv. Összeállította

Dr. Haiczl Kálmán garamszentbenedeki plébános, lelkész. Ezen imakönyv magában foglal imákat és elmélkedéseket az év minden napjára, előkészítést a gyónási és áldozási ájtatosságra. Ára csinos vászonkötésben 2 kor. 40 fillér. Bérmentes küldéssel 1 kor. 50 fillér.

A Colosseum vértanui. Képek a római amphiteatrum

történetéből. Irta O' Reilly apostoli hithirdető, fordította Matyaczko Teodor kanonok. Kiválóan érdekes olvasmány 29 iv, 8°. Fűzött példány ára 2'40 K., kötve 3'20 korona. A pénz előleges beküldése után bérmentve.

Philothea vagy utmutatás az istenes életre. Irta Szalézi sz. Ferencz

genfi püspök. Főleg Szenczi Imre fordítása nyomán átdolgozta Haugy Leó szentszéki tanár esos, plébános. Második kiadás.

Most jelent meg

Magyar Bálint:

Kincses éjszakák

verskötete.

Boromisza Tibor festőművész czimlapjával.

Ára 2 K 50 f.

Kapható minden könyvkereskedésben.

Plébános és tanító urak figyelmébe!

A nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium 2103-1912. e. sz. körrendelete és a szatmári megyés püspök 3828/1912. sz. r. a. készült

Elemi iskolai végbizonyítvány } Ára:
Ismétlőiskolai } 7 fillér.

Törzskönyv az elemi iskola hatodik évfolyamát végzett tanulókról. Küliv, ára 9 fill.
Beliv, (egy iv 12 tanuló részére) ára 9 fill.

Törzskönyv az ismétlő iskolai tanfolyamot végzett tanulókról. Küliv, ára 9 fill.
Beliv, (egy iv 12 tanuló részére) ára 9 fill.

Bélyegzők festékpárnával.

Kapható a Pázmány-sajtóban Szatmáron.